

TEMAT 17: PRAWA I OBOWIĄZKI UCZNIA.**Zagadnienia:**

- 1. Prawa i obowiązki ucznia.**
- 2. Obowiązki konstytucyjne obywatela.**
- 3. Instytucje ochrony praw ucznia.**

1. Prawa i obowiązki ucznia.

- 1) Status prawny ucznia regulowany jest przez przepisy prawa wewnętrznego (krajowego) i zewnętrznego (międzynarodowego). Przepisy te określają prawa i uprawnienia oraz obowiązki ucznia wynikające z odgrywanej przez niego roli społecznej – roli ucznia;
(stan prawny ucznia, jego pozycja społeczna)

- 2) źródła praw i obowiązków ucznia:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997,
- Konwencja o Prawach Dziecka ONZ (obowiązuje od 7.07.1991),
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty USO,
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

- 3) najważniejsze **PRAWA UCZNIA:**

- prawo do bezpłatnej i powszechnej nauki,
- szkoła zapewnia warunki do rozwoju, przygotowania ucznia do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, sprawiedliwości i wolności,
- prawo do zapoznania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami,
- prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu,
- prawo do organizacji życia szkolnego umożliwiającego zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań,
- prawo do redagowania i wydawania gazetki szkolnej,
- prawo do organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi szkoły w porozumieniu z dyrektorem,
- prawo wyboru nauczyciela pełniącego funkcję opiekuna samorządu uczniowskiego,
- prawo do informacji o sposobie sprawdzania osiągnięć edukacyjnych,
- prawo do informacji o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych,
- prawo do informacji o warunkach i sposobie oraz kryteriach oceniania zachowania,
- prawo do informacji o warunkach i trybie podniesienia proponowanej oceny,
- prawo zgłoszenia zastrzeżeń do dyrektora szkoły, jeśli uczeń i jego rodzice uznają, że ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub roczna ocena klasyfikacyjna zachowania została ustalona niezgodnie z przepisami prawa,
- prawo do tworzenia samorządu uczniowskiego,
- statut szkoły określa także:
 - zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa uczniów,
 - katalog nagród i kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwołania się od kary.
- prawo do pomocy materialnej (uczniowie zdolni, uczniowie w trudnej sytuacji materialnej):
 - stypendium szkolne, za wyniki w nauce, stypendium MEN, stypendium PRM,
 - zasiłek szkolny.
- prawo do korzystania z dobrowolnej i bezpłatnej pomocy pedagogiczno-psychologicznej:

- rozpoznanie jego indywidualnych potrzeb,
- określenie przyczyn trudności w nauce i niepowodzeń szkolnych,
- wspieranie ucznia z wybitnymi uzdolnieniami.
- prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków nauki,
- prawo do nauki w warunkach umożliwiających podtrzymywanie i rozwój tożsamości narodowej, własnej kultury, historii i języka,
- prawo do powołania w szkole Rzecznika Praw Ucznia, jako mediatora w konfliktach między uczniami a nauczycielami.

4) najważniejsze **OBOWIĄZKI UCZNIĄ:**

- obowiązek szkolny od 7. roku życia i nie dłużej niż do ukończenia 18 lat (na wniosek rodziców dziecko, które kończy 6 lat może rozpocząć naukę w klasie pierwszej),
- obowiązek nauki do 18. roku życia,
- uczęszczanie na zajęcia edukacyjne, bycie przygotowanym do zajęć (niespóźnianie się na lekcje, terminowe usprawiedliwianie nieobecności, aktywny udział w zajęciach),
- estetyczny ubiór i powierzchowność,
- godne reprezentowanie szkoły (udział w olimpiadach, konkursach, zawodach sportowych, godne zachowanie się poza szkołą, poczet sztandarowy szkoły),
- dbałość o mienie szkoły,
- dbałość o zdrowie i przestrzeganie higieny osobistej (zakaz palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków),
- przestrzeganie zasad kultury osobistej (szacunek dla innych osób, nieznęcanie się nad starszymi, unikanie wulgaryzmów),
- przestrzeganie prawa zawartego w statucie, zarządzeń dyrektora oraz wykonywanie poleceń nauczyciela,
- inne obowiązki:
 - obowiązek noszenia mundurków (jeśli został wprowadzony),
 - zasad usprawiedliwiania nieobecności na lekcjach,
 - zakaz korzystania z telefonów komórkowych na lekcjach.

2. Obowiązki konstytucyjne.

- 1) w Polsce obywatele korzystają nie tylko z praw i wolności, ale muszą również wypełniać wiele obowiązków określonych przez prawo;
- 2) najważniejsze zostały określone w Konstytucji RP:
 - art. 82:
obowiązkiem obywatela polskiego jest wierność Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne;
 - art. 83:
każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej;
 - art. 84:
każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie;
 - art. 85:
obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona Ojczyzny;
 - art. 86:
każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska.

3. Instytucje ochrony praw ucznia.

■ **Szkolny Rzecznik Praw Ucznia:**

- mediator w konfliktach między uczniami a nauczycielami.

■ **Kurator Oświaty:**

- obecny **Marek Gralik**,
- udzielanie uczniom pomocy w przypadkach naruszenia lub łamania ich praw,
- prowadzenie edukacji prawnej wśród młodzieży szkolnej,
- prowadzenie badań określających stopień realizacji praw ucznia,
- wspieranie samorządności w szkołach,
- egzekwowanie od władz szkolnych przestrzegania aktualnych przepisów prawa.

■ **Rzecznik Praw Dziecka:**

- obecnie **Mikołaj Pawlak** (od 2018, na 5 lat)
- instytucja RPD istnieje od 2000 roku,
- realizacja prawa do nauki i sytuacja materialna dzieci,
- wyrównywanie szans uczniów niepełnosprawnych,
- bezpieczeństwo i ochrona zdrowia uczniów,
- polepszanie warunków nauki.

■ **Komitet Ochrony Praw Dziecka** (organizacja pozarządowa):

- powołany w 1981 roku,
 - podejmowanie inicjatyw w celu doskonalenia systemu ochrony praw dziecka oraz systemu edukacji i wychowania dzieci i młodzieży w Polsce.
-